

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІНІСТЕРСТВА ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Кафедра біології лісу, мисливствознавства та іхтіології

Імобілізація та транспортування тварин

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ЛАБОРАТОРНИХ РОБІТ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна дисципліна «Імобілізація та транспортування тварин» є складовою вибіркової частини навчального плану професійної та практичної підготовки магістрів спеціальності «Біологія». Метою цієї дисципліни є надання студентам основних відомостей щодо сучасних методів відловлювання тварин, технологій імобілізації, транспортування та тимчасової перетримки диких тварин. Завдання курсу полягають у наданні студентам комплексу теоретичних та практичних знань щодо методів відловлювання та способи фізичної фіксації диких тварин, сучасних технологій тимчасової перетримки та транспортування різними видами транспорту диких тварин, а також формування вмінь та навичок щодо застосування технічних засобів та фармакологічних препаратів для імобілізації диких тварин в умовах мисливських господарств.

У результаті вивчення курсу студент повинен *вміти*: застосовувати основні методи організації відловлювання диких тварин і птахів; використовувати безпечні способи відловлювання та фізичної (механічної) фіксації диких тварин різних видів; застосовувати сучасні технології утримання диких тварин після відловлювання та імобілізації; визначати способи транспортування тварин різними видами транспорту; здійснювати, в межах повноважень, ветеринарно-санітарний контроль під час імобілізації, відловлювання, утримання диких тварин, їх тимчасової перетримки в умовах неволі та транспортування; обирати відповідні алгоритми застосування фармакологічних препаратів для імобілізації диких тварин; враховуючи механізми фармакологічної дії застосовувати відповідні заходи попередження негативного впливу препаратів на організми диких тварин.

Навчальним планом передбачено проведення практичних та семінарських занять. Під час *лабораторних занять* детально розглядаються окремі теоретичні положення й формуються вміння та практичні навички шляхом індивідуального виконання студентами поставлених завдань. Поточний контроль здійснюється у вигляді дискусії навколо заздалегідь визначених тем (відповідно до плану заняття), до яких студенти готують тези виступів, реферати, есе, за рахунок часу відведеного на самостійну та індивідуальну роботу.

ТЕМИ ЛАБОРТАОРНИХ ЗАНЯТЬ

Розділ 1. Сучасні технології іммобілізації, транспортування та тимчасової перетримки диких тварин

Тема 1. Основні методи організації відловлювання диких тварин

Мета заняття: ознайомитись із правовими та організаційними засадами відловлювання диких тварин.

Питання для обговорення:

1. Інтродукція, реакліматизація та акліматизація тварин.
2. Загальні принципи відловлювання диких тварин.
3. Програма розселення диких тварин в Україні.
4. Організаційно-пропагандистське забезпечення заходів щодо інтродукції.

Завдання:

1. Розглянути нормативні акти, що забезпечують правове регулювання заходів штучного розселення тварин, зокрема відловлювання, транспортування та випуску тварин.
2. Визначити організаційні засади та особливості відловлювання диких тварин різних видів.
3. Ознайомитись із складовими наукового обґрунтування необхідності розселення диких тварин та особливостями екологічної експертизи проекту розселення.
4. Скласти наукове обґрунтування розселення певного виду тварин.
5. Визначити особливості наукового контролю та супроводження певних етапів штучного розселення тварин: відловлювання, транспортування, перетримки, випусків та процесів адаптації, освоєння території інтродуцентами після випуску.

Тема 2. Безпечні способи відловлювання та фізичної (механічної) фіксації диких тварин різних видів

Мета заняття: ознайомитись із загальними принципами, методами та технічними засобами відловлювання та механічної фіксації диких тварин.

Питання для обговорення:

1. Загальні принципи відловлювання.
2. Методи відловлювання.
3. Засоби для відловлювання диких тварин.
4. Технічне забезпечення відловлювання диких тварин.
5. Джерела отримання поголів'я тварин для розселення.
6. Види механічної фіксації тварин.
7. Особливості догляду за тваринами під час іммобілізації.

Завдання:

1. Ознайомитися з основними методами відловлювання диких тварин та їх технічним забезпеченням.
2. Розглянути знаряддя для відловлювання тварин. Скласти схему «Класифікація знарядь для відловлювання тварин»
3. Визначити вимоги до формування бригади ловців, її завдання та функції.
4. Розглянути будову знарядь лову птахів, визначити їх особливості.
5. Розглянути будову знарядь лову тварин, визначити їх особливості.
6. Визначити особливості організації живовідлову тварин.

Тема 3. Сучасні технології перетримки та транспортування диких тварин

Мета заняття: ознайомитись із вимогами утримання тварин під час транспортування та перетримки диких тварин.

Питання для обговорення:

1. Правові засади транспортування диких тварин.
2. Види та засоби транспортування диких тварин.
3. Первинна перетримка та перетримка після транспортування тварин: вимоги до організації та її терміни для різних видів.
4. Вимоги до догляду за дикими тваринами під час транспортування диких тварин різних видів.
5. Вимоги до догляду за дикими тваринами під час перетримки диких тварин різних видів.

Завдання:

1. Розглянути нормативні акти, що забезпечують правове регулювання транспортування тварин різними видами транспорту. Розглянути документи на підставі яких здійснюється перевезення тварин.
2. Розглянути будову технічних засобів для транспортування диких тварин різних видів. Визначити особливості догляду за тваринами під час транспортування.
3. Розглянути особливості організації первинної перетримки диких тварин різних видів. Визначити терміни та особливості догляду за тваринами.
4. Розглянути особливості організації перетримки диких тварин різних видів. Визначити вимоги до місць перетримки диких тварин, її терміни та особливостей догляду за тваринами перед випуском в угіддя.
5. Розглянути особливості організації випусків в угіддя тварин різних видів.
6. Розглянути організаційні засади ветеринарного нагляду під час перетримки, транспортування та випуску диких тварин.
7. Розглянути особливості організації контролю за станом інтродуцентів.

Розділ 2. Загальні уявлення щодо застосування фармакологічних препаратів для іммобілізації диких тварин в умовах мисливських господарств

Тема 1. Використання фармакологічних препаратів для іммобілізації диких тварин

Мета заняття: ознайомитись із фармакологією, фармакодинамікою та фармакокінетикою лікарських засобів для знерухомлення тварин, снодійних речовин та отрут.

Питання для обговорення:

1. Фармакологічні групи препаратів, що використовуються для іммобілізації диких тварин.
2. Фармакодинаміка та фармакокінетика препаратів, що використовуються для іммобілізації тварин.
3. Отрути та снодійні речовини, їхній вплив на організм диких тварин.
4. Особливості стану тварин під час дії та виведення препаратів з організму.
5. Стадії рівня впливу на диких тварин препаратів для знерухомлення.

Завдання:

1. Розглянути препарати для знерухомлення диких тварин. Визначити особливості механізму дії іммобілізаторів різних груп. Скласти схему «Класифікація фармакологічних препаратів для іммобілізації диких тварин».
2. Розглянути основні методи введення препаратів в організм.

3. Визначити особливості дії фармакологічних препаратів для іммобілізації на стан організму диких тварин.
4. Розглянути топографію тіла тварин, визначити місця для ефективного введення іммобілізантау.

Тема 2. Технічні засоби іммобілізації

Мета заняття: ознайомитись із будовою технічних засобів доставки та введення іммобілізантау.

Питання для обговорення:

1. Засоби доставки та введення фармпрепаратів.
2. Засоби дистанційного введення фармпрепаратів.
3. Особливості організації та технології проведення іммобілізації диких тварин у польових умовах.
4. Особливості організації та технології проведення іммобілізації диких тварин, які знаходяться у населених пунктах.

Завдання:

1. Розглянути особливості будови засобів доставки іммобілізантау. Скласти таблицю «Порівняльна характеристика засобів доставки іммобілізантау».
2. Розглянути особливості будови засобів дистанційного введення іммобілізантау. Скласти таблицю «Порівняльна характеристика засобів дистанційного введення іммобілізантау».

Рекомендована література

Основна:

1. Буб Г. Ловля и кольцевание птиц (пер. с англ.) / Ганс Буб. – 2013. – 357 с.
2. Козлов В.М. Оптимизация использования охотничьих ресурсов. – Киров, 2000. – 156 с.
3. Мармазинская Н.В. Методическое руководство для работ по воспроизводству и расселению бухарского оленя в местах естественного обитания / Н.В. Мармазинская. – М.: Скорость цвета, 2012. – 88 с.
4. Мартынов Е.Н., Масайтис В.В., Гороховников А.В. Охотничье дело. Охотоведение и охотничье хозяйство: Учебное пособие / [Под общ. ред. Е.Н. Мартынова]. – Санкт-Петербург: Лань, 2011. – 448 с.
5. Харченко М.М. Охотоведение. – М.: изд-во Московский государственный университет леса, 2002. – 372 с.
6. Хоецький П.Б. Практикум з мисливствознавства. – Львів: Сполом, 2007. – 64 с.
7. Хоецький П.Б. Мисливствознавство. – Львів: Сполом, 2006. – 112 с.

Додаткова:

1. Зимаков Ю.А. Миорелаксанти. Проблемы практического использования их в ветеринарии / Ю.А. Зимаков, В.В. Громаков, И.Г. Хайрутдинов // Ветеринарный врач, 2002. – №1 (9). – С. 23-26
2. Мануш П.С. Рекомендации по отлову, передержке и транспортировке кабана и пятнистого оленя / П.С. Мануш. – М.: Изд-во «Ирида»-прос, 2000. – 20 с.
3. Харченко М.М. Охотоведение. – М.: изд-во Московский государственный университет леса, 2002. – 372 с.
4. Клюшев А.Г. Охотничье хозяйство: учебник. – Иркутск: Иркут. Дом печати, 2003. – 512 с.
5. Жданов С.И. Оценка охотничье-ресурсного потенциала для целей оптимизации охотхозяйственной деятельности: на примере Оренбургской области // дис. на соискание

ученой степени кандидата биологических наук, специальность 03.00.32 Биологические ресурсы. – Оренбург, 2004. – 171 с.

6. Основы лесного хозяйства: учебное пособие / Н. В. Андреев. – Йошкар-Ола: Марийский государственный технический университет, 2009. – 164 с.
7. Тюрнин Б.Н. Техника охоты: учеб. Пособие для студентов спец. 250201 «Лесное хозяйство» всех форм обучения / Б.Н. Тюрнин; СЛИ. – Сыктывкар, 2007. – 84 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.nbuv.gov.ua/> – Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського
2. <http://www.nbuv.gov.ua/eb/ep.html> – Електронний фонд наукових публікацій
3. <http://dobratxt.ru> – Объекты живой природы
4. <http://www.zatrofeem.ru> – За трофеем
5. <http://iohotnik.ru/index.php> – Я охотник
6. <http://ohotaru.ru/> – Любительская охота
7. <http://www.hunter.ru/hunting.php> – Охота
8. <http://www.uahunter.com.ua/forum/> – Охотничий форум
9. <http://www.hunters.com.ua> – Украинский портал охотника
10. <http://hunts.in.ua/index.html> – Охота и природа
11. <http://www.hunter.ru/> – Все об охоте
12. <http://www.zoodrug.ru> – Энциклопедия животного мира